

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet
Allmänna byrån, stabsenheten, Rk1c

Beslutande
Minister
Annika Hambrudd

Föredragande
Specialsakkunnig i jämställdhet
Kristin Mattson

Justerat

Nr 11

Utlåtande till Statsrådets skrivelse till riksdagen om förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

ÅLR 2022/5045

13 Rk1c

Landskapsregeringen beslöt avge utlåtande enligt **Bilaga**.

Hänvisning
Er begäran

Social- och hälsovårdsministeriet
Kirjaamo.stm@gov.fi

Kontaktperson
Kristin Mattsson

Ärende

UTLÅTANDE TILL STATSRADETS SKRIVELSE TILL RIKSDAGEN OM FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV OM BEKÄMPNING AV VÅLD MOT KVINNOR OCH VÅLD I NÄRA RELATIONER

Bakgrund

Social- och hälsoministeriet har begärt ett utlåtande gällande U-skrivelsen om bekämpning av våld mot kvinnor.

Europeiska kommissionen har 8.3.2022 gjort ett förslag (COM(2022) 105 final) till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Det föreslagna direktivet innehåller minimibestämmelser om kriminalisering av våldtäkt med frånvaro av samtycke som brottsrekvisit, kvinnlig könsstympning och nätttrakasserier. I direktivförslaget ingår också bestämmelser om tillgång till rättslig prövning för dem som utsatts för sådana brott, skydds- och stödtjänster för dem, förebyggande av brott samt om samordning av olika aktörer och samarbete mellan dem.

Behörighetsfördelning

Enligt 27 § 22 punkten i Ålands självstyrelselag (1144/1991) omfattar rikets lagstiftningsbehörighet ärenden som gäller straffrätt med undantag för 18 § 25 punkten. Enligt den senare punkten omfattar landskapets behörighet beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Direktivets straffrättsliga lagstiftning omfattas inte av de övriga punkterna i 18 § av landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen för Åland hör rättskipning och förundersökning till rikets lagstiftningsbehörighet med vissa sådana undantag som inte förekommer i direktivförslaget.

Enligt 18 § 12 punkten i Ålands självstyrelselag har landskapet Åland lagstiftningsmakt i ärenden som gäller allmän ordning och säkerhet med de undantag som föreskrivs i 27 § 24, 29 och 30 punkterna. Enligt 13 punkten i samma paragraf har landskapet

lagstiftningsbehörighet i ärenden som gäller socialvård. Enligt 27 § 29 punkten i Ålands självstyrelselag har riket lagstiftningsmakt i ärenden som gäller rättsmedicinska undersökningar. De rättsmedicinska undersökningar som avses i direktivförslagets artiklar 27 och 28 omfattas alltså av rikets lagstiftningsbehörighet och övriga delar av direktivförslagets social- och hälsovård omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet. självstyrelselag har riket lagstiftningsmakt i ärenden som gäller rättsmedicinska undersökningar. De rättsmedicinska undersökningar som avses i direktivförslagets artiklar 27 och 28 omfattas alltså av rikets lagstiftningsbehörighet och övriga delar av direktivförslagets social- och hälsovård omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet.

Förslagets inverkan på den Åländska lagstiftningen

Punkterna 1 och 2 i artikel 27 i förslaget gäller tillgängligheten till de särskilda stödtjänster jämte innehåll som avses i artikel 9 punkt 3 i offerdirektivet. Det förefaller som om förutsättningarna i punkt 1 och punkt 2 i artikeln uppfylls inom det nuvarande tjänstesystemet på Åland.

I punkt 4 i artikeln skulle det förutsättas att medlemsstaterna erbjuder skyddstjänster och specialiserade stödtjänster, så att offrens behov till fullo kan tillgodoses i samma lokaler eller så att dylika tjänster kan samordnas via en centraliserad kontaktpunkt eller tillhandahållas via en centraliserad kontaktpunkt på webben. Åland har inte alla stödtjänster samlade i samma lokaler, inte heller en centraliserad kontaktpunkt på webben. Förslagets innehåll tas i beaktande.

Artikel 30 i förslaget gäller särskilt stöd för offer för sexuella trakasserier på arbetet, vilket torde uppfyllas av jämställdhetslagstiftning och Ålands ombudsmannamyndighets verksamhet.

Landskapslag (2015:117) om skyddshem säkerställer på Åland skyddshemstjänster för personer som är utsatta för våld i nära relationer eller som lever under hot om sådant våld. Ålands landskapsregering finansierar skyddshemstjänsterna Åland uppfyller således kraven i artikeln 32 i Europaparlamentets och rådets direktiv.

Enligt artikel 20 i förslaget bör medlemsstaterna säkerställa att stödtjänsterna kontaktar offren och erbjuder stöd, om det i de bedömningar som avses i artiklarna 18 och 19 skulle ha konstaterats särskilda skäl eller behov av stöd eller skydd eller om offret ber om stöd (artikel 20 punkt 1). Enligt direktivförslaget skulle stödtjänsterna kunna kontakta offret även utan dennes samtycke. Enligt Landskapslag (2020:12) om socialvård 11 § 5 punkten ska socialservice ordnas till följd av stödbehov på grund av närstående- och familjevåld samt annat våld eller annan illabehandling. Enligt samma lag 35 § ska en yrkesperson som fått kännedom om en person vars behov av socialvård är uppenbart styra personen till att söka socialservice eller om personen samtycker till det kontakta den myndighet som ansvarar

för den kommunala socialvården, så att stödbehovet kan bedömas. Om samtycke inte kan fås och personen är uppenbart oförmögen att svara för sin omsorg, hälsa eller säkerhet, eller om ett barns bästa absolut kräver det, ska de personer som avses i 1 mom. utan dröjsmål göra en anmälan om behovet av socialvård trots sekretessbestämmelserna. Även andra personer än de som avses i 1 mom. kan göra en sådan anmälan, utan hinder av de sekretessbestämmelser som gäller dem. En bedömning bör göras om det är ändamålsenligt med starkare skrivning för kontakt med offret även där offret inte gett sitt samtycke.

Artikel 31 i förslaget gäller telefontjänster för utsatta för våld. Åland upprätthåller en telefonjour, kvinnofridslinjen, dygnet runt i samarbete Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) i Uppsala. För samtal debiteras lokaltaxa. Åland har inte undersökt möjligheten att ändra till det paneuropeiska numret i nuläget, men kommer att utreda möjligheten.

Artikel 24 gäller jämställdhetsorganens roll. På Åland sköts de uppdrag som avses i punkt 1 i artikeln av Jämställdhetsenheten på Landskapsregeringen, Ålands ombudsmannamyndighet samt av en kommitté som inrättades år 2021 bestående av myndighetschefer och representanter för regeringen med uppdrag att samordna, implementera och följa upp åtgärder i Istanbulkonventionen. Kommittén är ett samordningsorgan som avses i artikel 10 i Istanbulkonventionen. Våldsoffer kan få rådgivning och stöd från brottsofferjouren.

Artikel 39 i förslaget gäller samordnade verksamhetspolicyer och samordningsorgan. Istanbulkommittén på Åland är ett samordningsorgan som uppfyller förslagets innehåll. Åland har antagit en strategi för Nolltolerans mot våld i nära relationer 2020–2030.

Minister

Annika Hambrudd

Specialsakkunnig i jämställdhet

Kristin Mattsson